

מסורת הש"ס

(א) תמיד פ"ו מ"ד אבות דר"ע פ"א, (ב) ס"א ראה ר"ע, (ג) פ"ו ט. [נסתקדו 15], (ד) [ג"ל אבי אמר], (ה) ס"א מק, (ו) אבות דר"ע פ"ד ע"ש, (ז) על דרך דברה תורה כלשון בני אדם, (ח) ומכורו לכבוד אלו מן המנין עשרה ונאמרת כשי" לא נקום לה כלל, (ט) כנח"י לנאם לפסוק דק"ט, (י) פ"י"ב ה"ט,

תורה אור השלם

- לְדוֹר מִזְמוֹר לְךָ הָאָרֶץ וּמִלֹּאֲהָ תִּבְלֵי יִשְׂרָאֵל בְּהָ: תְּהִלָּים כֹּד א
- גְּדוֹלָה וְהַהֲקֵל מֵאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הָרָרָה עֲלֵינוּ תְּהִלָּים מִח א
- מִזְמוֹר לְאֶסְרָא אֱלֹהִים נָצַב בְּעֶדְתָּ אֵל בְּקֶרֶב אֱלֹהִים יִשְׁפָּט:
- אֵל נִקְמוֹת וְאֵל נִקְמוֹת וְהַהֲקֵל מֵאֹד הוֹפִיעַ: תְּהִלָּים צֹד א
- הֲרִינִי לֵאלֹהִים עֲוֹנוֹ הֲרִינִי לֵאלֹהִים יְיָ:
- תְּהִלָּים פֹּא ב
- מִלֶּךְ גִּבּוֹר לִבְשׁ לִבְשׁ וְעַל הַתִּקְוָה אֵף תִּבְלֵי תִּבְלֵי בִל תִּמְוֹט: תְּהִלָּים צֹג א
- מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת: תְּהִלָּים צֹב א
- עֵינִי מִגְּבוּרַת אֶרֶץ שֹׁפֵל וְשֹׁחַ רֹמֶם אֲנִישִׁים וְנִשְׁבָּב וְלִבְדוֹ בְּיוֹם הַהוּא:
- יִשְׁעֵיהֶם יֵא יִחְנֶנּוּ יִמְיָמִים בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְבְּנוּ וְנִתְּנָה לָפָנֶיךָ: הַרְשֵׁעַ ו י
- מִן מִבְּקָה בְּאֶלֶם לִי יִי מִבְּקָה נֶאֱדָר בְּקֶדֶשׁ נוֹרָא תִּחְלַת עֲשֵׂה פֶלֶא:
- שְׁמוֹת טו יא
- אֲנִי יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֵי בָּאָר עֲנֵנוּ בְּמִדָּה: אֲמָר כֹּא י
- אֶלֶךְ אֲשׁוּבָה אֵל מִקְוִי עַד אֲשֶׁר יִשְׁאֲמוּ וּבִקְשׁוּ פָנֵי בָצָר לָהֶם יִשְׁתַּחֲוֶי: הַרְשֵׁעַ טו
- וְנִתְּנָה לָךְ שֵׁם וְדִבַּרְתִּי אֲתָךְ מֵעַל הַכְּפָרֶת מִבֵּין שְׁנֵי דִּבְרֵימִים אֲשֶׁר עַל אֶרֶץ אֶרֶץ הַעֲדָת אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַהֵר אוֹתָךְ אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: שְׁמוֹת כה כב
- וְיִרְבֶּה עַל כְּרוֹב וְיִתֵּן וְיָרָא עַל בְּנֵי רִחַ: שְׁמוֹת טו יא
- תִּבְדּוּר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִעְלָה מֵעַל הַכְּרוֹב אֲשֶׁר יִדְּהָ עָלָיו אֵל מִפְּתֵן הַבֵּית וְיִקְרָא אֵל הָאֵשׁ הַקֹּשֶׁת הַבְּדִים אֲשֶׁר קֶסֶת הַסֵּפֶר יִתְקַלַּט: ג
- וְיָרֵם כְּבוֹד וְיָרֵם מֵעַל הַכְּרוֹב עַל מִפְּתֵן הַבֵּית וְיִתְקַלַּט הַבֵּית אֵת הָעֵנַן וְיִתְקַצֵּר מִלֵּאָה אֵת גִּבּוֹר כְּבוֹד: י
- וְיִרָאִיתִי אֵת אֲדֹנָי אֲדֹנָי עַל הַמִּזְבֵּחַ וְיִקְרָא הָךְ הַכְּפֹתוֹר וְיִרְעָשׁוּ הַסִּפִּים וּבִצְעֵם בְּרָאשׁ בְּלָם וְאֲחֵרֵיהֶם בְּחֶרֶב אֲחֵרָה לֹא יִנָּס לָהֶם גָּם וְלֹא יִקְלַט לָהֶם פִּלֹּט: עֲמוֹס ט
- טוֹב לִשְׁבֹּת עַל פֶּתַח גֶּג מֵאֲשֶׁת מְדֻמִּים וּבֵית חֶבֶר: מְשִׁילֵי כֹא ט
- כֹּה הֲרִאֵנוּ וְהִנֵּה אֲדֹנָי נָצַב עַל חוֹמַת אֲדֵינִי וּבְיָדֵי אֲנִי: עֲמוֹס י ז
- קוֹל ה' לְעִיר יִקְרָא וְהַשְׁמִיעַ יִקְרָא שִׁמְעֵנוּ מִשָּׁה וְהִי עֲרֵד: מִיָּה ו ט
- וְיַעַל כְּבוֹד ה' מֵעַל תוֹךְ הָעִיר וְיַעֲמֵד עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר מִקְדָּשׁ לְעִיר:

- יְחֻקָּלֵא יֵא כג
- טוֹב שֶׁבֶת בְּאֶרֶץ מִדְבָּר מֵאֲשֶׁת מְדֻמִּים וּבִקְוֶה: מְשִׁילֵי כֹא ט
- וְעֵינִי רָשָׁעִים תִּבְלִינָה וּמִגִּדּוֹ אֲבִיר מִנְהֶם וּתְקַוָּתָם מִפֶּתַח נֶפֶשׁ: אִיּוֹב י כ

שאני התם דשירה דיומיה הוּא. דלעולם כל היכא דמסתפקא מילתא כגון במנחה דאי היום קודש לא שייך למימר דחול ואי הוּא חול לא שייך למימר דקודש לא אחרנין כלל והכא היינו טעמא דאמר שירה דחול בחמישי בשבת דשירה דיומיה היא שיר הראוי ליאמר היום הוּא ואפי' בראש השנה נאמרת שירת החול בכל תמידי השחר אלא בחמישי בשבת הוּא מחלפין אותו משום כפילה הלכך כי מסתפקא לך משום ספק כפילה לא מצטלינן שיר של תמידי: **לֵה' הארץ**. כל המזמור: **שָׁקֵנָה**. שמים וארץ: **והקִנָּה**. תבל ליושבי בה כלומר קוּנָה כדי להקנות: **וּשְׁלִט עֵצוֹמָה**. יחידיו שלא נבראו המלאכים עד יום שני: **שְׁחִילָק מַעֲשִׂיו**. הבדיל רקיע צין עליונים לתחתונים ונתעלה וישב צמרו דוגמת שמים וצביו דעירו והר קדשו: **שָׁנֹלָה אֶרֶץ**. מקו מנצ עדמו שנאמר (בראשית א) ותראה היבשה בשלישי נאמר: **שָׁבַרָה חֲמָה**. צרביעי: **שָׁבַרָה עוֹפּוֹת וּדְגִים לְשֶׁבֶת לָשֶׁמָו**. כשאדם רואה עופות משונים זה מזה נותן שִׁנָּה לְמִי שִׁנָּרָסָם: **לְיוֹם שָׁנֹלָה שָׁבַת**. שְׁעִמִּיד הַעוֹלָם לְהוֹיֵת חֶרֶב וְאִין אִלֵּם וְכֹל הַמִּלְאָכֹת שׁוֹבְמוֹת עַל אוֹתוֹ יוֹם אוֹמְרִים שִׁיר שֶׁל שָׁבַת: **מָה רָאָה ר' עֲקִיבָא לַחֲלֹק בֵּין הַפְּרָשִׁיּוֹת הַללוּ**. שָׁל שֶׁמֶת יִמִּים נֶאֱמָרִין הַפְּרָקִים הַללוּ עַל שֶׁ שֶׁעֲבַר וְשֶׁל (א) שָׁבַת עַל שֶׁ שֶׁ לָּבָא: **וְקָא מִיפְלָגִי צִדְרָא קֵטִינָא**. ר' נחמיה לית ליה דרצ קטינא אלא דאצי הלכך ליכא למימר על שם יום אחד שכולו שבת דהא תרי ינינה: **בְּמוֹסְפֵי דַשְׁבָּתָא**. מאי שיר אמרי: **הוּוּ"ו ל"ך**. פרשת שירת האזינו חולקים אותה לששה פרקים הראשון האזינו השני זכור ימות עולם השלישי ירכבוהו על צמותי ארץ הרביעי וירא ה' וינאץ עד כאן ששה פסוקים לפרק ומכאן ואילך שמונה פסוקים לפרק החמישי לוּלִי כַּעַם אוֹיֵב אֲנִי הַשָּׁשִׁי כִּי יִדִּין ה' עֲמוֹ: **דִּדְרָךְ שְׁחִלּוּקִין**. פירקי השירה הזאת כאן: **כִּךְ חִלּוּקִין צִבִּיט הַנִּנְסָם**. כִּךְ קוֹרְאִין אוֹתָהּ שֶׁהַ הַקּוֹרְאִין בְּסִפְר תוֹרָה וְהַשְׁבִּיעִי קוֹרֵא מִן הַשִּׁירָה וְלֵהֲלֵן: **אִזּו יִשִּׁיר**. שירת הים עד מי כמונה: **וְמִי כְמוֹכָה**. עד סוף השירה: **וְאִזּו יִשִּׁיר**. ישראל דעלי צבא (נמסר כל): **כּוֹלָנוּ צִבֵּה שָׁבָתָא אֲמַרִי לָנוּ**. הלויס והיו חולקים הפרכי צניעמא הקול להפסיק וצמחלפות כלי שיר וצמקיעת חלוצרות:

אידי א"ר יוחנן ^(א) **עֶשֶׂר מַסְעוֹת מִגְּמִירָא** ^(ב) **עֶשֶׂר מַסְעוֹת נִסְעָה** ^(ג) **עֶשֶׂר מַסְעוֹת מִכְּפָרָא לְכְרוֹב** ^(ד) **וּמִכְרוֹב לְמַדְבַּר** ^(ה) **עֵלְתָּה וּיִשְׁבָּה בְּמִקְוָמָה** ^(ו) **שְׁנֵאֲמַר** ^(ז) **אֵלֶךְ אֲשׁוּבָה אֵל מִקְוִי מִכְּרוֹב לְכְרוֹב** ^(ח) **וּמִכְרוֹב לְמַפְתָּן דְּכֹתִיב** ^(ט) **וְנוֹעַדְתִּי** ^(י) **[לֶךְ שֶׁם וְדִבַּרְתִּי] אֲתָךְ מֵעַל הַכְּפֹתוֹת** ^(יא) **וְכֹתִיב** ^(יב) **וּכְבוֹד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִעְלָה מֵעַל הַכְּרוֹב** ^(יג) **אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֵל מִפְּתֵן הַבֵּית וּמִמַּפְתָּן לַחֲצֵר דְּכֹתִיב** ^(יד) **וְיִמְלֵא הַבֵּית אֵת הָעֵנַן וְהִתְצַר מִלֵּאָה אֵת גִּבּוֹר כְּבוֹד: י** ^(טו) **וְיִרָאִיתִי אֵת אֲדֹנָי אֲדֹנָי עַל הַמִּזְבֵּחַ וְיִקְרָא הָךְ הַכְּפֹתוֹר וְיִרְעָשׁוּ הַסִּפִּים וּבִצְעֵם בְּרָאשׁ בְּלָם וְאֲחֵרֵיהֶם בְּחֶרֶב אֲחֵרָה לֹא יִנָּס לָהֶם גָּם וְלֹא יִקְלַט לָהֶם פִּלֹּט: עֲמוֹס ט** ^(טז) **טוֹב לִשְׁבֹּת עַל פֶּתַח גֶּג מֵאֲשֶׁת מְדֻמִּים וּבֵית חֶבֶר: מְשִׁילֵי כֹא ט** ^(יז) **כֹּה הֲרִאֵנוּ וְהִנֵּה אֲדֹנָי נָצַב עַל חוֹמַת אֲדֵינִי וּבְיָדֵי אֲנִי: עֲמוֹס י ז** ^(יח) **קוֹל ה' לְעִיר יִקְרָא וְהַשְׁמִיעַ יִקְרָא שִׁמְעֵנוּ מִשָּׁה וְהִי עֲרֵד: מִיָּה ו ט** ^(יט) **וְיַעַל כְּבוֹד ה' מֵעַל תוֹךְ הָעִיר וְיַעֲמֵד עַל הָאֵשׁ אֲשֶׁר מִקְדָּשׁ לְעִיר: מְשִׁילֵי כֹא ט** ^(כ) **יְחֻקָּלֵא יֵא כג**

בירושלים ונקראת עיר אלהינו ושכינתו בה. בשלישי אומר [אלהים] נצב בעדת אל וגו', על שם שגילה ארץ בחכמתו, כדכתיב ותראה היבשה לעדומו שקיבלו משפטי, כדכתיב אם לא בירתי יומי ויללה חקות שמים וארץ י שמי. פירוש אילולי ישראל שקיבלו בירתי להגות בה יומם ויללה, לא שמי שמים וארץ. רביעי וחמישי ושישי פשוטין הן. הללו כולן השירות על שם מעשיו של הקב"ה. בשביעי מזמור שיר ליום השבת, ליום שעתיד להיות כולו שבת. כלומר אלף שנה שהוא יומי של הקב"ה ואחר כך תחית המתים. אמר ר' נחמיה מה ראו חכמים לחלק בין הפרקים הללו. כלומר, ששה ימים על שם מעשיו של הקב"ה, יום השביעי ליום שכולו שבת. אלא גם יום שביעי על שם מעשיו הוכנה השירה הזאת. וכן פירשהו, מזמור שיר ליום השבת על שם ששבת כדכתיב ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת. וקמפילגרי ר' נחמיה ורבנן בהאי סברא, חכמים סברי שירת אלפי שני היו עלמא וחד אלפא חרבן, (ב) שנאמר יחינו מיומים ונשוב ה' לבדו ביום ההוא. ור' נחמיה סבר תרי אלפי היו חרבן שנאמר יחינו מיומים ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו. במוספי דשבתא מאי אמר, הוי"ו ל"ך. פי' מהאזינו עד זכור ימות עולם. וקורין אותה שירה במוספי של שבת. ובשבת אחת קורין מזכור עד ירכבהו. וכן בכל שבת ושבת קורין אחת. נמצאו שש שבתות בשרית האזינו, וכשישלימו שש שבתות חזרוין כך לעולם. ובמנחה בשבתות [מה הוין] אומר, שבת רשתה במנחה אומר אז שיר משה, שנייה מי כמנחה באילים, שלישיה אז שיר ישראל, שלישיה חזרוין. נמצאת שירת האזינו נקראת בשש שבתות ואח"כ חזרוין, ואילו שלש שבתות חזרוין. נמצאת שירת אז שיר חזרוין בה פעמיים עד ששתלים שירת האזינו לחזור. והווי פי' עד שהראשונה היא שירת האזינו חזרת אחת, שנייה שירת המנחה בשבת חזרת שחים. ש"מ דהני שלש כל שבת אומר אחת מהן במנחה. אמר רבא כדרך שחולקין בפסוקים של שירת האזינו כאן כמות שאומר הוי"ו ל"ך, כך חולקים בקריאתם בספר תורה בכנסת.

יום טוב פרק רביעי ראש השנה

לא.

או דלמא. כל פרק ופרק לשבת אחת פרק אחד: **עד שהראשונה**. שירת המוספין (א) חזרת חלילה פעם אחת: **שנייה**. שירת המנחה של תמיד (א) הערצים: **חזרת שפים**. דהתם שית פירקי והכא תלתא האזינו בשבת אחת זכור בשבת שניה וכן כולם: **עֶשֶׂר מַסְעוֹת כו'**. משום דלאירי ממתי' בתקנות של יבנה נקט לה הכא למימר ששם גלתה סנהדרין צימי רבן יוחנן שהיה גלות ראשונה שגלו מירושלים: **נִסְעָה שְׁנִינָה**. להסתלק מעל ישראל מעט מעט כשחטאו: **מִכְּפָרָה**. שהיתה רגילה לשכון שם נסתלקה על אחד מן הכרוצים שעשה שלמה העומדין בצאץ אחד לצפון הארץ ואחד לדרום: **וּמִכְרוֹב לַמַּפְתָּן**. הבית: **וּמִמַּפְתָּן הַבַּיִת** **לַחֲצֵר**. לעזרה צין האולם ולמזבח: **וּמִמַּחֲלֵל לַמְּזוֹחַ**. החילון: **וּמִמְּזוֹחַ לַגִּג** (א) **וּמִגִּג לַחֲמוֹת הָעוֹרָה וּמִחֲמוֹתָה לַעִיר**. לירושלים: **וּמַעִיר לַהֲרִי**. הזיתים. וכל סלוקים הללו לפי שצוקשי היה מסתלק ומלפס שישויו: **וּיִרְכַּב עַל כְּרוֹב** לא גרסינן דההוא ציליאת מנרים קאמר. והכי גרסינן **מִכְּפָרָה לְכָרוֹב וּמִכְרוֹב לַמַּפְתָּן דְּכִסִּי וְנוֹעַדִי** **לֶךְ שֶׁם וּגו'** (א) **וְכַבֹּד אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נִעְלָה מֵעַל הַכְּרוֹב** **אֲשֶׁר הָיָה עָלָיו אֵל מִפְּתֵן הַבֵּית**. למדנו שחילת עיקר שכינה היתה על הכפרת וצימי יחזקאל נסתלקה משם לכרוי ושהתה שם כמה ימים כדכתיב מעל הכרוב אשר היה עליו (ומסס) למפתן: **וּיִמְלֵא הַבַּיִת** **וּגו'**. יחזקאל כתיב אשר סילוק מן הכרוב אל המפתן: **נָצַב עַל הַמְּזוֹחַ**. ואע"ג דהאי קרא עמוס קאמר ליה ועמוס מקמי יחזקאל דורות הרבה (א) היה מתנצח על העמיד ועל כרחק סילוקו כסדרין היו דקי יליאת חוץ: **עוֹב לְשָׁבַת עַל פֶּתַח גֶּג**. מאשת מדנים וצית חצר. על השכינה אמרו שלמה המלך טוֹב לֵאמֹר הַסִּמְלָק אֵל גִּג מִשְׁבַּת עַם אֲשֶׁת מְדִינָה כְּמַשְׁתָּה יִשְׂרָאֵל שֶׁהַמְּדִינָה לֹאם צִיכֵל וצית חצר צית שחצרו צו את הסמל עס השכינה: **טוֹב לְשָׁבַת בְּאֶרֶץ מִדְבַּר**. סיפיה דקרא מאשת מדנים [וכענן]: **עַד אֲשֶׁר יֵאֲשֹׁמוּ** **שִׁיחּוּקוֹ אֵת עַמָּם אֲשֵׁמִים: וּמִגִּדּוֹ אֲבִיר מִנְהֶם** **וּמִלֵּשָׁתָם מִלֵּשָׁתָם** **לְעוֹנוֹת**. נחיות עשו להם צבד הצית וישצו שם לומר שלא דנו דיני נפשות דחזו דנפישו רומחם כדאמר' סנהדרין (דף מהא). וכל הך גלויות דסנהדרין דצית שני קאמר ומסעות דשכינה צבית ראשון קאמר: ומינציה

הזי"ו ^(א) **דָּרָה**. האזינו זכור ירכבהו וירא לוּלִי כִּי יִדִּין כִּי־כֹסֶפֶרִים וְכִ"פ צָקוּנָה' וכן המנהג וצמסכת סופרים (א) כתיב וישמן לו ור"ם פי' וירא לו: רוצע

בחד שבתא אמרי להו או דלמא כל שבתא ושבחא אמרי חד תא שמע ה'דתניא א"ר יוסי עד שהראשונה אומרת אחת שניה חזרת שתיים שמע מינה כל שבתא ושבחא אמרי חד שמע מינה אמר רב יהודה בר

נבטה שכינה מקראי וכנגדן גלתה סנהדרין

לכרוב ומכרוב למזבח וממזבח לגג ומגג לחומה ומחומה לעיר ומעיר להר

ומהר למדבר ומדברר עלתה וישבה במקומה (ט) שנאמר (י) אלך אשובה אל מקומי מכפורת לכרוב מכרוב לכרוב ומכרוב למפתן דכתיב (יג) ונועדתי

וכתיב (טו) וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל הכרוב אשר היה עליו אל מפתן הבית וממפתן לחצר דכתיב

(טז) וימלא הבית את הענן והחצר מלאה את גנה כבוד ה' מחצר למזבח דכתיב (יז) ראיתי את ה' נצב על המזבח

וממזבח לגג דכתיב (יח) טוב לשבת על פנת גג מגג לחומה דכתיב (יט) והנה ה' נצב על חומת אנך מחומה לעיר

דכתיב (כ) קול ה' לעיר יקרא ומעיר להר דכתיב (כא) ויעל כבוד ה' מעל תוך העיר ויעמד על ההר אשר מקדם לעיר

ומהר למדבר דכתיב (כב) טוב שבת בארץ ומדברר עלתה וישבה במקומה דכתיב אלך אשובה אל מקומי (א) וגו' א"ר יוחנן

ששה חרשים נתעכבה שכינה לישראל במדבר שמא יחזרו בתשובה כיון שלא חזרו אמר תיפח (א) עצמן שנאמר (כג) ועיני רשעים תכלינה ומנום אבד מנהם ותקותם מפח נפש

וכנגדן גלתה סנהדרין מגמרא מלשכת הגזית לחנות ומחנות לירושלים ומירושלים ליבנה

וביבנה

בירושלים ונקראת עיר אלהינו ושכינתו בה. בשלישי אומר [אלהים] נצב בעדת אל וגו', על שם שגילה ארץ בחכמתו, כדכתיב ותראה היבשה לעדומו שקיבלו משפטי, כדכתיב אם לא בירתי יומי ויללה חקות שמים וארץ י שמי. פירוש אילולי ישראל שקיבלו בירתי להגות בה יומם ויללה, לא שמי שמים וארץ. רביעי וחמישי ושישי פשוטין הן. הללו כולן השירות על שם מעשיו של הקב"ה. בשביעי מזמור שיר ליום השבת, ליום שעתיד להיות כולו שבת. כלומר, אלף שנה שהוא יומי של הקב"ה ואחר כך תחית המתים. אמר ר' נחמיה מה ראו חכמים לחלק בין הפרקים הללו. כלומר, ששה ימים על שם מעשיו של הקב"ה, יום השביעי ליום שכולו שבת. אלא גם יום שביעי על שם מעשיו הוכנה השירה הזאת. וכן פירשהו, מזמור שיר ליום השבת על שם ששבת כדכתיב ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת. וקמפילגרי ר' נחמיה ורבנן בהאי סברא, חכמים סברי שירת אלפי שני היו עלמא וחד אלפא חרבן, (ב) שנאמר יחינו מיומים ונשוב ה' לבדו ביום ההוא. ור' נחמיה סבר תרי אלפי היו חרבן שנאמר יחינו מיומים ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו. במוספי דשבתא מאי אמר, הוי"ו ל"ך. פי' מהאזינו עד זכור ימות עולם. וקורין אותה שירה במוספי של שבת. ובשבת אחת קורין מזכור עד ירכבהו. וכן בכל שבת ושבת קורין אחת. נמצאו שש שבתות בשרית האזינו, וכשישלימו שש שבתות חזרוין כך לעולם. ובמנחה בשבתות [מה הוין] אומר, שבת רשתה במנחה אומר אז שיר משה, שנייה מי כמנחה באילים, שלישיה אז שיר ישראל, שלישיה חזרוין. נמצאת שירת האזינו נקראת בשש שבתות ואח"כ חזרוין, ואילו שלש שבתות חזרוין. נמצאת שירת אז שיר חזרוין בה פעמיים עד ששתלים שירת האזינו לחזור. והווי פי' עד שהראשונה היא שירת האזינו חזרת אחת, שנייה שירת המנחה בשבת חזרת שחים. ש"מ דהני שלש כל שבת אומר אחת מהן במנחה. אמר רבא כדרך שחולקין בפסוקים של שירת האזינו כאן כמות שאומר הוי"ו ל"ך, כך חולקים בקריאתם בספר תורה בכנסת.

בב א ב מ"י פ"ו מהל' **תמידין ה' ט נסור א"ח** **סוין קטן]**
בג ג מ"י טס [ופי"ב מהל' **תפלה דין ה טו"שע א"ח** **ס"י תנח ספיף ה רב אלפס** **פ' הקורא את המנולה עומד** **ד' ער:]**

בד ד ה ה"ס פ"ו מהל' **תמידין הלכה ט:**
בה ו מ"י פי"ד מהל' **סנהדרין הלכה י:'**

הגהות הב"ח

(א) גב' שחילק מעשיו ומלך עליון ונתעלה וישב במבורם בשלישי היו אומרים: (ב) שם אמר רבי נחמיה ורבי מה ראה ר"ע לחלק: (ג) שם אמר ר' נחמיה (א) שם אמר ר' נחמיה ונתעלה וישב במבורם בשלישי שגילה: (ד) שם מספרת לכרוב ומכרוב למפתן כי ל"ל ימיות ומכרוב לכרוב ומתקן: (ה) שם אחר מעל הכפורת (ובכתיב וירכב על כרוב ויפך) תל"מ וי"ב רש"י: (א) גרס להו: (א) שם אלף אשובה אל מקומי עד אשר יאשמו א"ר יוחנן: (ב) שם אמר מיפח נפשו שנאמר: (ה) רש"י ד"ה מה ראה כי ועבר וזכור יום שבת: (ט) ד"ה עד שהראשונה שירת המוספין אומרת פעם אחת: (א) ד"ה שניה כי של תמיד בין הערבים חזרת חלילה שמים דהתם כי ל"ל ודאי: (ב) ד"ה וממזבח לגג הדוכל ומגג: (ג) ד"ה וירכב כי ועדתה לך שם וגומר וכתביב ונכוד: (ה) ד"ה נצב על כי דורות הרבה מחנבא היה על העמדת:

הגהות הגר"א

[א] נגמרא וממפתן לגג ומגג לחצר וממזבח וממזבח וממזבח לחומת כי. ל"ל:

מוסף רש"י

שיתא אלפי שני הוה עלמא. ששת אלפים שנים גזר על העולם להמקוים כמות ימי השבע וזכוס השביעי שבת ובשבעת אלפים טוט לעולם (ע"ז ט) וחד חרובי. שאלף שנים היה חרוב מן מששת אלפים אלל, דהיינו אלף שביעי (סנהדרין צז).

רבינו חננאל

ורחינו שני יום חמישי דהיינו שירה של ראש השנה היא יאננה שירת חול, לפיכך אומר אותה ואפי' בשחרות. אבל וולתי יום חמישי היכא דאיכא חשש שמא יבואו עדים (שמא) אין אומרים שירה כלל. תניא ר' יהודה אומר משום ר' עקיבא בראשון מהו אומר לה' הארץ ומלואה וגו'. וביום ראשון נבראו שמים וארץ על שם שקנה, כדכתיב קונה שמים וארץ. והקנה, שנאמר והארץ נתן לבני אדם. שלים בעולמו, שנאמר לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה. בשיני אומר בעיר אלהינו הר קדשו, על שם שחילק מעשיו, שנאמר יהוי מבדיל בין מים למים, כך חילק הקדש ויבחר לא בירתי יומי ויללה חקות שמים וארץ י שמי. פירוש אילולי ישראל שקיבלו בירתי להגות בה יומם ויללה, לא שמי שמים וארץ. רביעי וחמישי ושישי פשוטין הן. הללו כולן השירות על שם מעשיו של הקב"ה. בשביעי מזמור שיר ליום השבת, ליום שעתיד להיות כולו שבת. כלומר, אלף שנה שהוא יומי של הקב"ה ואחר כך תחית המתים. אמר ר' נחמיה מה ראו חכמים לחלק בין הפרקים הללו. כלומר, ששה ימים על שם מעשיו של הקב"ה, יום השביעי ליום שכולו שבת. אלא גם יום שביעי על שם מעשיו הוכנה השירה הזאת. וכן פירשהו, מזמור שיר ליום השבת על שם ששבת כדכתיב ויברך אלהים את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת. וקמפילגרי ר' נחמיה ורבנן בהאי סברא, חכמים סברי שירת אלפי שני היו עלמא וחד אלפא חרבן, (ב) שנאמר יחינו מיומים ונשוב ה' לבדו ביום ההוא. ור' נחמיה סבר תרי אלפי היו חרבן שנאמר יחינו מיומים ביום השלישי יקמנו ונחיה לפניו. במוספי דשבתא מאי אמר, הוי"ו ל"ך. פי' מהאזינו עד זכור ימות עולם